

Zombory Katarzyna

Az őslakos népek a kulturális identitáshoz való joga az Emberi Jogok Amerikaközi Bíróságának joggyakorlatában.

A kulturális jogok védelmének új perspektívája az Amerika-közi jogvédelmi mechanizmusban

Napjainkban világszerte a termőföld és a természeti erőforrások iránti növekvő kereslet figyelhető meg, amely az őslakos népek által birtokolt és természeti kincsekben gazdag területeket is érinti. A különböző gazdasági ágazatokban megvalósuló nagyberuházási projektek elejét veszik a földtulajdonnal kapcsolatos konfliktusoknak, több esetben pedig visszafordíthatatlan környeztkárosodáshoz és a helyi őslakosok erőszakos kitelepítéséhez, ezáltal pedig a kulturális identitásuk elvesztéséhez is vezetnek. Ilyen körülmények között a gyakran eleve hátrányos helyzetben élő őslakos népeket – sokadjára a történelmük során – a földjeik elvesztése és a kulturális genocídium fenyegeti. Ugyanakkor, a kulturális identitáshoz való joguk védelmét az őslakosok éppen a modern civilizáció vívmányával, az emberi jogvédelmi rendszer segítségével keresik a nemzetközi fórumokon. A tanulmány az Emberi Jogok Amerikaközi Bíróságának (EJAB) a kulturális identitás védelméhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlatát vizsgálja, amely 2020 tavaszán újabb, jelentős fordulatot vett (a *Lhaka Honhat kontra Argentína* ügy).

Az Amerika-közi emberi jogi dokumentumok nem rögzítik a kulturális identitáshoz való jogot, mindazonáltal az EJAB ítélkezési gyakorlatában az őslakos népek kulturális identitásának védelme az Emberi Jogok Amerikai Egyezménye (EJAE) által garantált „vitathatatlan” jogok alapján valósul meg, és egyre nagyobb teret nyer. A kulturális identitáshoz való jogot az EJAB először a tulajdonhoz és az élethez való jogból, illetve egyéb első generációs emberi jogokból vezette le. A legújabb joggyakorlatában azonban megállapítást nyert, hogy a kulturális identitáshoz való jog autonóm módon is érvényesíthető az EJAB előtt az EJAE 26. cikke alapján, úgymint az egészséges környezethez, a vízhez és a megfelelő élelemhez való jog is. Érdeemes megismerni ennek az őslakosok jogainak védelme terén legnagyobb tekintéllyel rendelkező nemzetközi bíróságnak a megközelítését, amely a kulturális identitáshoz való jog védelmét rendkívül széles alapokra helyezi, immár a vízhez, a megfelelő élelemhez és az egészséges környezethez való jogra is támaszkodva.